

BIOGRAFIA LUI TEODOR NEȘ RACORDATĂ LA REALITĂȚILE ISTORICE ȘI CULTURALE DE LA ÎNCEPUT DE SECOL XX

IOAN FABIAN*

TEODOR NEȘ'S BIOGRAPHY CONNECTED TO THE HISTORICAL AND CULTURAL REALITIES AT THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY

ABSTRACT: Neș Teodor is born on 26 March 1891 (1891–1975) in a village called Mădăras, Bihor County from simple illiterate parents. He went to the school from his native village Mădăras where he finished the Primary School grades 1st–3rd and his 4th grade at the insistence of his teacher Joseph Silaghi he continued at the Primary Reformed School from Salonta, where he graduated the Gymnasium, too.

He leaves to Beiuș where is accepted at the notorious, at that time, "Samuil Vulcan" High School. Here in 1910, passes the exam of maturity, finishing first and is awarded with 20 golden coins.

Understanding his times, he continues his higher education at University of Budapest as a member of „Eötvös Lorant” College and he receives a scholarship from „Emanuil Gojdu” Foundation, too. On the 25 April 1912, he has his fundamental exam at Mathematics, Physics, Hungarian and French. On the 20 May 1914, he is majoring Mathematics and Physics.

Takes part in The World War I between July 1914 and October 1918.

On 3 November 1918, after the outbreak of the Hungarian Revolution, is appointed at request as Commander in Chief of The National Romanian Guard from Tinca. Under the influence of the historical events of the time, the young Teodor Neș is present at the National Assembly of 1 December 1918 in Alba Iulia.

He begins his career in education on 1 October 1919 at the age of 28, a substitute teacher at The Romanian Real High School from Oradea. On December 1, 1925 is chosen and appointed by the teachers of "Emanuel Gojdu" as temporary Principle and a month later becomes The Principle of

"Emanuel Gojdu" High School. Teodor Neș has held the position of Executive Director until July 12, 1938, fulfilling with honor and nobility this role, when he was promoted to General Inspector of Secondary Education of Someș County, with the headquarters in Cluj Napoca.

In 1951, he retired and remained in service as an employee of the Ministry of Education until July of 1958 when he retired from this position, too. Teodor Neș worked for a short time – about a year – as an external collaborator of the Romanian Academy in the documentation section.

KEYWORDS: Teodor Neș, linguist, educator/teacher, writer, docimology.

REZUMAT: Neș Teodor se naște la 26 martie 1891 (1891–1975) în comuna Mădăras din județul Bihor din părinți simpli neștiutori de carte. Școala primară cu clasele I–III a urmat-o în comuna sa natală, Mădăras iar clasa a IV-a a continuat-o, la insistențele învățătorului său Silaghi Iosif la Școala Reformată Primară din Salonta, unde a absolvit și gimnaziul.

Plecă la Beiuș unde se înscrie la vestitul Liceu al acelei vremi, „Samuil Vulcan”. Aici, în anul 1910, trece cu bine examenul de maturitate, terminând pe primul loc fiind și premiat cu 20 de coroane de aur.

Beneficiind de conjuncturile vremii, își continuă studiile superioare la Universitatea din Budapesta, ca membru al Colegiului „Eötvös Lorant” ca și bursier al Fundației „Emanuil Gojdu”. Examenul fundamental îl susține la data de 25 aprilie 1912, la specialitatea matematică-fizică și la limbile maghiară și franceză. Examenul de specialitate

* Profesor de limba engleză la Școala Gimnazială „Nestor Porumb” Tulcea; Doctorand la Facultatea de Litere a Universității Oradea; e-mail: fabianoan@yahoo.com.

îl trece cu bine la data de 20 mai 1914, la specializarea matematică-fizică.

Participă la Primului Război Mondial în perioada iulie 1914–31 octombrie 1918.

La 3 noiembrie 1918, după izbucnirea Revoluției din Ungaria, Teodor Neș este numit la cerere comandantul Gărzii naționale române din Tinca. Sub amprenta evenimentelor istorice ale vremii, tânărul Neș este prezent la Adunarea Națională din 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia. La 1 octombrie 1919, la vârsta de 28 de ani debutează în învățământ ca profesor suplinitor la Liceul Real Român din Oradea. La 1 decembrie 1925 este ales și numit de către corpul profesoral al Liceului „Emanuil Gojdu” în funcția de director provizoriu, pentru ca o lună mai târziu să fie

numit director stabil. Teodor Neș a ocupat această funcție de directorat, îndeplinindu-și cu strălucire și noblețe rolul asumat până la data de 12 iulie 1938 când a fost promovat ca inspector general al Învățământului Secundar din Ținutul Someș, cu sediul la Cluj Napoca.

În anul 1951 s-a pensionat, rămânând în activitate ca și angajat în cadrul Ministerului Educației până în luna iulie a anului 1958 când s-a retras din această funcție. După ce s-a pensionat, Teodor Neș a activat pentru o perioadă scurtă de timp – aproximativ un an de zile – ca și colaborator extern al Academiei Române în cadrul Secției de documentare.

CUVINTE-CHEIE: Teodor Neș, lingvist, pedagog, scriitor, docimologie.

Secolul XIX a fost marcat de mișcări sociale de trezire națională peste tot în Europa. Revoluția de la 1848 începută în februarie în Franța avea să reverbereze pe întreg bătrânul continent trezind dorința de libertate și identitate națională a popoarelor care au trăit până atunci supuse și oprite de marilor imperii.

Zona Crișanei nu este scutită de astfel de mișcări sociale. Atmosfera, preponderent xenofobă, poate fi sesizată și aici mai ales în a doua jumătate a secolului XIX când au loc acțiuni de excludere a limbii germane din administrația de stat, școli și alte organizații sociale, aceasta fiind înlocuită cu limba maghiară¹. Ultimul deceniu al secolului XIX a marcat o acutizare a naționalismului și a intoleranței în raport cu naționalitățile conlocuitoare ale regiunii².

Românii, care reprezentau populația majoritară în regiune, nu aveau acces la la meserii bine remunerate din administrație, din domeniul manufacturier sau la o educație mai bună în propria limbă. Aceștia practicau în general agricultura și locuiau la sate sau la periferia orașelor³.

În acest context socio-politic zbuciumat se naște Neș Teodor la 26 martie 1891 în comuna Mădăras din județul Bihor din părinți simpli neștiutori de carte. Școala primară cu clasele I – III a urmat-o în comuna sa natală, Mădăras iar clasa a IV-a a continuat-o, la insistențele învățătorului său Silaghi Iosif la Școala reformată primară din Salonta, unde a absolvit și gimnaziul⁴.

Pleacă la Beiuș unde se înscrie la vestitul Liceu al acelei vremi, „Samuil Vulcan”. Aici, în anul 1910, trece cu bine examenul de maturitate, terminând pe primul loc fiind și premiat cu 20 de coroane de aur⁵.

Beneficiind de conjuncturile vremii, își continuă studiile superioare la Universitatea din Budapesta, ca membru al Colegiului „Eötvös Lorant” ca și bursier al Fundației „Emanuil Gojdu”.

Examenul fundamental îl susține la data de 25 aprilie 1912, la specialitatea matematică-fizică și la limbile maghiară și franceză. Examenul de specialitate îl trece cu bine la data de 20 mai 1914, la specializarea matematică-fizică⁶.

După acest examen, în ciuda contextului familial și social umil din care provenea – părinții săi fiind țărani simpli fără posibilități materiale sau pretenții sociale – i se acordă un loc mult râvnit și căutat de alți colegi și studenți acela de membru în echipa de cercetări geomagnetice care își desfășura activitatea sub conducerea baronului Eötvös Lorant, profesor universitar dr. în cadrul Universității din Budapesta⁷.

¹ Borcea, Gorun 2007, p. 258.

² *Ibidem*, p. 260.

³ *Ibidem*, p. 258.

⁴ Neș, Sălăgean, Roșescu 1971, p. 117.

⁵ *Ibidem*, p. 118.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Neș 1979, p. 7

Activitatea de teren a expediției de cercetări geomagnetice a fost întreruptă de izbucnirea Primului Război Mondial la care tânărul Teodor Neș a și participat, în perioada iulie 1914 – 31 octombrie 1918.

În războiul de tranșee, pe frontul de la Isonzo și Hertegovina, în cele 500 de nopți de strajă, la numai 23 de ani, ostașul Teodor Neș a început să studieze științele exacte și diferite limbi străine, printre care engleză, italiană, turcă. Urmare a condițiilor dure de pe front, starea de sănătate a tânărului Neș se deteriorează, iar acesta, epuizat fiind este trimis la sanatoriu pentru refacere în spatele liniilor frontului.

Anul 1918 îl găsește pe tânărul Teodor Neș la Oradea având gradul de locotenent⁸. Perioada războiului a fost pentru tânărul nostru o perioadă de permanentă luptă pentru supraviețuire.

Condițiile vitrege de pe front, starea materială modestă, dorința neostoită de cunoaștere nu l-au speriat pe Teodor Neș ci au constituit probe pe care le-a trecut cu succes în devenirea lui ca personalitate cu convingeri puternice și ca și om de cultură.

La 3 noiembrie 1918, după izbucnirea Revoluției din Ungaria, Teodor Neș este numit la cerere comandantul Gărzii Naționale Române din Tinca. Sub amprenta evenimentelor istorice ale vremii, tânărul Neș este prezent la Adunarea Națională din 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia. Avea 27 de ani⁹.

Datorită propagandei desfășurată în favoarea unirii Ardealului cu România, Teodor Neș a fost arestat și încarcerat la Oradea, de unde a fost eliberat datorită intervenției țăranilor din Mădăras conduși de mama sa. A servit patria ca ostaș al Armatei Române în perioada mai – septembrie 1919¹⁰.

După 1919, în întreaga Transilvanie învățământul în limba română este „sublim” dar aproape că lipsește cu desăvârșire, excepție făcând doar unele orașe care aveau instituții școlare românești precum: Blaj, Arad, Beiuș sau Brașov¹¹.

După Marea Unire autoritățile române preiau vechile școli austro-ungare, înființează altele noi și implementează programe școlare moderne menite să realizeze unificarea sistemului de învățământ din întreaga țară¹².

Unirea Transilvaniei cu România a fost ratificată prin Decretul-lege emis la București la 26 decembrie 1918. Acest moment a marcat o oportunitate deosebită de afirmare a lui Teodor Neș ca și dascăl – mai precis la 1 octombrie 1919, la vârsta de 28 de ani când debutează în învățământ ca profesor suplinitor la Liceul Real Român din Oradea.

Examenul pedagogic l-a susținut în 17 decembrie 1919 la Universitatea din Cluj Napoca la materiile pedagogie și filozofie obținând calificativul „Cu distincție”¹³.

După acest moment, în viața noului dascăl intervin o serie de schimbări și căutări în domeniul profesiei sale care îl determină să „cunoască” mai indeaproape orașe precum: Satu Mare, Brașov sau Cluj Napoca, orașe în care ajunge să profeseze ca dascăl pe perioade mai scurte, ajungând în cele din urmă să se stabilească la Oradea.

În intervalul martie – iunie 1920 a fost detașat la Liceul din Satu Mare, unde a primit „Adresa de mulțumire de la Direcția Regională din Oradea și Resort din învățământ al Consiliului Dirigent”.

În perioada 1 octombrie 1920 – 31 august 1923 Teodor Neș a profesat la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov ca profesor titular definitiv unde îi are ca și colegi pe Iosif Blaga, Axente Banciu și Ilie Cristea¹⁴.

Tot în anul 1923, profesorul Teodor Neș a susținut la Universitatea din Cluj Napoca examenul fundamental din limba și literatura română, obținând calificativul „Distincție”. La 1 septembrie 1923, Neș se transferă la Liceul „Emanuil Gojdu” din Oradea. Aici, în data de 20 august 1926, i s-a recunoscut titlul de profesor definitiv „la stat”¹⁵.

⁸ Neș, Sălăgean, Roșescu 1971, p. 118.

⁹ Neș 1979, p. 7.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Borcea, Gorun 2007, p. 358.

¹² *Ibidem*.

¹³ Neș, Sălăgean, Roșescu 1971, p. 118.

¹⁴ Neș 1979, p. 8.

¹⁵ Neș, Sălăgean, Roșescu 1971, p. 118.

La data de 10 ianuarie 1925 este numit director al Liceului „Emanuil Gojdu”. În 23 martie 1925, acesta primește titlul de membru în Consiliul Superior de Instrucție ca singurul reprezentant al Ardealului în acest for superior din structura învățământului național¹⁶.

În toamna anului 1929, profesorul Neș, veșnic în căutare de a cunoaște mai mult, urmează cursurile de specializare pentru directorii de școală. În urma examenului oral și a tezei cu titlul „Individualitatea copilului” – o lucrare de 110 pagini dactilografiate – obține certificatul de absolvire cu calificativul „foarte bine”¹⁷.

La 1 decembrie 1925 este ales și numit de către corpul profesoral al Liceului „Emanuil Gojdu” în funcția de director provizoriu, pentru ca o lună mai târziu să fie numit director stabil. Teodor Neș a ocupat această funcție de directorat îndeplinindu-și cu strălucire și noblețe rolul asumat până la data de 12 iulie 1938 când a fost promovat ca inspector general al Învățământului Secundar din Ținutul Someș, cu sediul la Cluj Napoca.

În 1930 este numit președinte al *Astrei* – cea mai importantă asociație românească din Oradea pentru revigorarea căreia cere și primește ajutorul *Extensiunii Universitare* – o societate culturală alcătuită de profesorii universitari clujeni¹⁸.

În calitate de Inspector General al Învățământului Secundar din Ținutul Someș, cu sediul la Cluj Napoca a funcționat până la data de 9 septembrie 1940 moment în care, datorită contextului politic al vremii – Dictatul de la Viena – părăsește orașul pentru a fi numit ca și Inspector General în Ținutul Bucegi la data de 18 octombrie 1940.

Începând cu data de 5 martie 1942 este numit Inspector General Șef al Capitalei unde rămâne în funcție până în luna iulie 1948. De aici ajunge să activeze ca angajat al Centralei Ministerului, ca funcționar al biroului de material didactic¹⁹.

În tot acest timp, Teodor Neș a activat atât ca dascăl, educator, scriitor și publicist. A fost un neobosit militant al retrocedării Ardealului, idee susținută intens între anii 1940–1944 la toate întâlnirile oficiale sau în cadrul serbărilor școlare la care a fost invitat sau a participat²⁰.

Prezența profesorului Teodor Neș în Capitală între anii 1945–1948 a fost marcată de organizarea de către acesta de adunări ale profesorilor în cadrul cărora se conferenția despre problemele sociale curente, contemporane.

În tot acest timp a participat activ în cadrul ședințelor săptămânale ale Sindicatului profesorilor prin susținerea de rapoarte, referate și conferințe în cadrul fiecărei ședințe²¹.

În anul 1951 s-a pensionat rămânând în activitate ca angajat în cadrul Ministerului Educației până în luna iulie a anului 1958 când s-a retras din această funcție. După ce s-a pensionat Teodor Neș a activat pentru o perioadă scurtă de timp – aproximativ un an de zile – ca și colaborator extern al Academiei Române în cadrul Secției de documentare.

Teodor Neș și-a desfășurat activitatea ca dascăl în mai multe orașe din țară: Oradea, Cluj Napoca, Sibiu și București. Fiind o persoană activă și implicată direct social și cultural, profesorul Teodor Neș a primit de-a lungul carierei sale mai multe titluri, dintre care se pot aminti: Fondator și președinte al „Universității Libere Emanuil Gojdu” din Oradea – între anii 1925–1932; Președinte al „Astrei” Bihor între anii 1930–1935; Vicepreședinte și mai apoi președinte al Casei Naționale a Județului Bihor între anii 1934–1937; Membru activ al „Astrei” – secția științe naturale în anul 1923; Președinte al Societății de filozofie din Oradea – alcătuită din profesori de filozofie și pedagogie din cadrul școlilor din Oradea.

În anul 1964 Teodor Neș a primit titlul de Profesor Emerit²².

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Neș 1979, p. 8.

¹⁸ Borcea, Gorun 2007, p. 366.

¹⁹ Neș, Sălăgean, Roșescu 1971, p. 119.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*, p. 118.

²² Neș, Sălăgean, Roșescu 1971, p. 119.

Pe lângă activitatea de dascăl și pedagog desfășurată ani la rând la catedră, Teodor Neș a fost neobosit și în activitatea sa de scriitor, publicist și eseist. A redactat și publicat sute de articole și eseuri cu conținut național, social, pedagogic și cultural în ziarele locale din orașele în care lucra ca profesor.

Dintre acestea se pot aminti următoarele publicații: *Gazeta Transilvaniei* din Brașov; *Sentinela de Vest* din Oradea; *Legea Românească* din Oradea; *Revista „Cele Trei Crișuri pentru Popor din Oradea”* (numerele 4–10 din 1923); „*Cele Trei Crișuri pentru Popor din Oradea*” (numerele 1, 2, 3, 11 din anul 1925 și 4, 5, 11 din anul 1926); *Familia* seria II (numerele 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10 din anul 1926 și 1, 2, 3, 4 din anul 1927); *Familia* seria III (numerele 1–6 din anul 1934, 2–3 din anul 1936); „*Figuri Bihorene*” în primele numere din *Revista „Societatea de Măine”*; *Revista Transilvania* (numerele 10, 11 din anul 1925, numărul 2 din anul 1923, 11, 12 din anul 1926); *Gazeta de Vest*²³.

A mai colaborat în mod substanțial și a supervizat personal întocmirea lucrării *Monografie – Almanah a Județului Bihor* din anul 1934²⁴.

Publicațiile lui Teodor Neș:

- Manual de fizică al lui Tit Liviu Blaga pentru clasa a III-a (manual scris la cererea lui Lucian Blaga), Cluj Napoca, 1922–1923.

- Concepția cosmică de la Thales până la Albert Einstein, *Revista Transilvania* numărul 2 din anul 1922.
- Relativitatea generală a lui Albert Einstein, *Revista Transilvania* numărul 10 din anul 1922.
- Știința popularizată: materie, energie, lumină, cvante, *Revista „Cele Trei Crișuri pentru popor”* numărul 4–10 din anul 1923.

- Tainele cerului. Astronomie pentru popor, *Revista „Cele Trei Crișuri pentru popor”* numerele 1–3, 11 din anul 1925 și 4–5 din anul 1926.

- Cinematograful în culori, *Revista Transilvania*, numerele 11–12 din anul 1926.

Anuarele Liceului „Emanuil Gojdu” pe anii 1923–1937 conțin peste 1300 de pagini cu studiile profesorului Teodor Neș:

- Liceul de băieți din Oradea – 1929, pagina 127;
- Tîlcul notelor în liceu – primul studiu de docimologie elaborat în limba română din anul 1933 (pagina 114); *Oameni din Bihor* (pagina 652).

A mai contribuit la redactarea volumului „*Bihorul – strajă la hotare*”, lucrare publicată în anul 1937.

În cadrul revistei „*Școala românească*” a publicat numeroase articole cu caracter didactic: *Teorie și practică*, numărul 1 din luna mai a anului 1941; *Ritmul lecției*, număr publicat în același an; *Lucrări de sinteză* publicate în luna martie a anului 1943; *Școala și familia*, lucrare publicată pe parcursul primelor luni ale anului 1946²⁵.

A contribuit la redactarea unor manuale auxiliare, dintre care amintim: *Folosirea și păstrarea materialului didactic* lucrare publicată în anul 1958. Confecționarea materialului didactic prin mijloace proprii, manual publicat în anul 1959 la București (volumul I); iar volumul II a apărut în anul 1963 tot la București²⁶.

O mare parte a lucrării lui Teodor Neș a rămas sub formă de manuscrise olografe. Dintre acestea menționăm: *Individualitatea copilului* (aproximativ 150 de pagini); *Fizica și tehnica în școală* (aproximativ 1000 de pagini – manuscris olograf pe caiete); *Istoricul Liceului „Emanuil Gojdu”* (aproximativ 220 de pagini bătute la mașină); *Drumul Bihorului de la 1848 pînă la Alba Iulia* (circa 110 pagini bătute la mașină); *Gărzile Naționale Române din Bihor* (1918–1919, aproximativ 120 de pagini scrise la mașină)²⁷.

²³ *Ibidem*, p. 119–120.

²⁴ *Ibidem*, p. 120.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*.

Munca de documentare, culegere de informații și de redactare a unora dintre lucrări a implicat din partea domnului profesor Teodor Neș însușirea de limbi străine: engleză, suedeză, rusă, franceză²⁸.

Istoria literară și culturală a Regiunii Crișana păstrează cu discreție și noblețe, în câteva izvoare monografice și dosare autobiografice de patrimoniu, personalitatea marcantă a unui pionier al publicisticii românești și, totodată, un mare vizionar al pedagogiei universale, în persoana profesorului și omului de cultură Teodor Neș (1891–1975).

Amprenta pedagogică și culturală a profesorului Teodor Neș în modelarea tinerelor talente literare și culturale din regiunea Crișana este evidențiată astăzi prin multiple elemente de recunoaștere a valorii culturale și profesionale: prima lucrare de referință în monografia Regiunii Crișana și, implicit, a județului Bihor poartă semnătura profesorului Teodor Neș – „Oameni din Bihor, 1848–1918” (publicată în anul 1937); Monografia din anul 1971 publicată la jubileul Liceului „Emanuil Gojdu”; denumirea simbolică a Bibliotecii orășenești din Salonta care poartă numele pedagogului și scriitorului prof. Teodor Neș și nu în ultimul rând, denumirea singurului colegiu național din municipiul Salonta (județul Bihor) care este cunoscut astăzi sub emblema *Colegiul Național „Teodor Neș”*.

Întregind acest tablou de referință al omului de cultură, prof. Teodor Neș, subliniem motivația acestei comunicări științifice reprezentată atât prin aportul adus de către acesta la dezvoltarea literaturii și a culturii moderne odată cu elaborarea primei monografii autentice a Regiunii Crișana – „Oameni din Bihor, 1848–1918”, lucrare publicată în anul 1937, cât și prin studiile de cercetare în domeniul pedagogiei românești.

Astfel, arhiva personală a profesorului păstrată astăzi de familie în localitatea Mădăras din județul Bihor, dovedește pionieratul și inovația pedagogică a directorului Liceului „Emanuil Gojdu” din Oradea (1923–1938) care, pentru prima dată în România a implementat, adaptat și dezvoltat „Teoria de bază a științei examinării și notării elevilor – Docimologia”.

Potrivit nepotului prof. Teodor Neș (născut în anul 1947, domiciliat în prezent în casa părintească a familiei, la numărul 266 din satul Mădăras, renumit profesor și director de școală în orașul Salonta), *„marele om de cultură și pedagog a enunțat și a aplicat efectiv principiile Docimologiei ca Teorie a examinării și a notării elevilor în premieră națională, încă din perioada de început a carierei sale profesionale”*.

Dovada materială a acestui fapt o reprezintă lucrarea „Țilcul notelor în liceu” – primul studiu de docimologie elaborat în limba română în anul 1933 (potrivit Anuarelor Liceului „Emanuil Gojdu” pe anii 1923–1937, pagina 114).

Definită ca *„Disciplină care se ocupă cu studiul sistematic al examenelor și al concursurilor în scopul îmbunătățirii condițiilor și structurii lor”*, Docimologia este recunoscută ca aplicație pedagogică și potrivit lumii academice este creația științifică a psihologului și filozofului elvețian Jean Piaget (1896–1980).

Prin documentarea, elaborarea și prezentarea acestei lucrări suntem în măsură să susținem punctul de vedere al familiei Neș întărit de analiza documentelor istorice din arhiva personală a profesorului, așa cum se regăsesc în dosarele autobiografice olografe păstrate în original la Biblioteca Colegiului Național „Teodor Neș” din Salonta, potrivit cărora implementarea cu succes în practica pedagogică a Docimologiei ca *„Teorie a examinării și a notării elevilor”* l-a determinat pe profesorul Teodor Neș să pună un accent deosebit pe dezvoltarea spiritului competitiv în cadrul creației literare a elevilor, atât ca profesor de Limba și literatura română, cât și ca director al Liceului „Emanuil Gojdu” din Oradea (1923–1938).

Rezultatele nu s-au lăsat așteptate, astfel, de pe băncile renumitului liceu orădean, în perioada de directorat a profesorului Teodor Neș, au absolvit o pleiadă de elevi de seamă, printre care-i amintim pe: Mircea Malița, Traian Blajovici, Ladislau Blum sau Radu Teodor.

Teodor Neș a fost un om al vremurilor sale. Provenind dintr-o familie cu o situație modestă atât din punct de vedere familial cât și social a trecut peste barierele de clasă și limbă și neținând cont de contextul socio-politic tulbure al vremii – prima conflagrație mondială – a reușit să se afirme la nivelul academic al acelei perioade ajungând să absolve cu bine cursurile Universității din Budapesta ca mai apoi să

²⁸ *Ibidem*, p. 121.

fie cooptat în echipa de cercetări geomagnetice unde își desfășoară activitatea sub conducerea baronului Eötvös Lorant, profesor universitar dr.²⁹.

El participă activ pe front de unde se întoarce acasă cu bine. Devine dascăl și profesează la licee cu renume din mai multe orașe mari din Transilvania. Deține funcții de Inspector General, de Președinte de asociații românești; scrie articole și ține nenumărate prelegeri și conferințe; militează activ pentru reîntregirea Transilvaniei cu România; elaborează și aplică în premieră națională (și internațională) principii ale docimologiei moderne; și nu în ultimul rând modelează și formează generații de elevi dintre care se remarcă mai târziu mai multe personalități de seamă ale literaturii și culturii românești.

BIBLIOGRAFIE:

- Borcea, Gorun 2007, L.Borcea și Ghe.Gorun, *Istoria orașului Oradea*, ediția a III a, Oradea, Editura Arca, 2007.
 Drimba, Ovidiu 1987, O.Drimba, *Istoria culturii și civilizației românești*, București, Editura Științifică și Pedagogică, vol. II, 1987.
 Neș, Sălăgean și Roșescu 1971, T.Neș, I.Sălăgean, E.I.Roșescu, *Liceul „Emanuil Gojdu” la 50 de ani – Monografie*, Oradea, editată de Liceul „Emanuil Gojdu” din Oradea, 1971.
 Neș Teodor 2006, Teodor Neș, *Oameni din Bihor 1848–1918*, ediția a II-a, Oradea, Biblioteca Revistei Familia, 2006.
 Neș Teodor 1979, Teodor Neș, *A doua carte despre Oameni din Bihor*, Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al Județului Bihor, 1979.

²⁹ Teodor Neș 1979, p. 7.